УДК 070:304.9:504:659.3

Т. А. Гузенко

Класичний приватний університет (м. Запоріжжя)

ПОСИЛЕННЯ РОЛІ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ В ЕКОЛОГІЧНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Окреслено особливості соціальних комунікацій між органами місцевого самоврядування та громадськими об'єднаннями екологічної спрямованості. Проаналізовано роль соціальних мереж у спілкуванні між суб'єктами екологічної комунікації – громадськими організаціями, представниками підприємств і владних структур, експертів з питань довкілля. Визначено основні канали реалізації та динаміку розвитку соціальних мереж як генератора громадянської активності в процесі, що недостатньо враховуються органами місцевого самоврядування різних рівнів.

Соціальні комунікації, канали комунікації, екологічна комунікація, реалізація екологічної комунікації, екологічні неурядові організації

Інтенсивний розвиток комунікативного простору, насамперед мережі Інтернет, мобільного зв'язку, соціальних мереж, значно прискорили обмін інформацією в суспільстві. Сучасні інформаційно-комунікаційні засоби створюють нові можливості для самоорганізації громадян, зокрема, для неурядових екологічних організацій. Розповсюдження важливої екологічної інформації вже не можна уявити без використання нових комунікаційних технологій, які дедалі частіше виконують роль генератора громадянської активності. Водночас органи державної влади та місцевого самоврядування використовують звичні засоби інформування громадян, серед яких найпопулярнішими залишаються друковані та електронні ЗМІ, віддають перевагу традиційним моделям спілкування з громадою, залишаючи поза увагою нові формати інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю.

Екологічна комунікація як процес поширення інформації між її суб'єктами – владою, громадськими організаціями, представниками підприємств, експертів з питань довкілля – наразі відбувається в площинах громадсько-суспільного життя, впливає на формування громадської думки щодо екологічної ситуації, у тому числі – безпеки життя, особливо в промислових містах України,

Російський дослідник В.Л. Зубков [17] звертає увагу на той момент, що будь-яка соціальна комунікація, у тому числі й комунікація стосовно екологічних ризиків у суспільстві, здійснюється як по вертикалі, так і по горизонталі – між владними та іншими елітами, соціальними групами (організаціями) й індивідами [17, с. 95]. Проте таке визначення знову ж таки певним чином спотворює перелік суб'єктів екологічної комунікації, прирівнюючи до соціальних груп експертні екологічні групи, підприємства та екологічні організації.

В Україні, на нашу думку, існують два традиційних контексти подання екологічної інформації – це надзвичайні новини про екологічні катастрофи або замовчування екологічної небезпеки й концентрація лише на економічній оцінці наслідків забруднення навколишнього середовища. Ці та інші протиріччя, що простежуються в екологічній тематиці вітчизняних ЗМІ, а також існуючі труднощі в здійсненні екологічної комунікації, специфіка використання соціальних мереж для реалізації зв'язків між суб'єктами та учасниками екологічної комунікації в умовах формування інформаційного суспільства й обумовили вибір теми статті та напрямок дослідження.

Мета нашої статті – розкриття динаміки значення сучасних каналів соціальних комунікацій, зокрема соціальних мереж, для реалізації екологічної комунікації, у тому числі зв'язків між представницькою владою й іншими учасниками екологічної комунікації.

Ресурси соціальних комунікацій виконують роль своєрідного «передавального пристрою» в механізмі екологічної комунікації, що проходить процес свого становлення в сучасному суспільстві України. Численними дослідженнями доведено, що ефективність здійснення екологічної політики та природоохоронних засобів взагалі є вищою, якщо при прийнятті рішень про доцільність тих чи інших кроків органи державної влади і місцевого самоврядування враховують дані, отримані від регіональних неурядових організацій. Так, зв'язки в публічному управлінні реалізуються через різні канали та в різних формах, у тому числі через публікації в державних виданнях, публічних засобах масової інформації різної тематики, електронні канали, причому роль останніх наразі набуває нового значення, яке постійно посилюється.

На думку українського дослідника Д. Дубова [5], не в останню чергу це пов'язано з тими змінами, які відбулися у зв'язку з формуванням та популяризацією концепцій Web 2.0: «контент, що генерується користувачем» і «громадські медіа». Характерною відмінністю Web 2.0 від попередніх форм мережі Інтернет є активна участь користувачів у наповненні того чи іншого ресурсу, спрямованість на створення нового контенту, активніше громадське обговорення інформаційних повідомлень, перетворення кожного учасника «громадських медіа» на автономну одиницю генерування новин, акцентуючи увагу на можливостях технологій Web 2.0 швидше поширювати коментарі й експертні оцінки фахівців з важливих суспільно-значимих питань і тим самим формувати порядок денний з найважливіших подій суспільного життя.

Разом з тим, зазначає дослідник Н. Кокора [7], сучасні методи соціальної комунікації та взаємодії – офіційні інтернет-сайти та інтернет-форуми майже не використовуються (10 і 6% відповідно). У системі комунікації представницьких форм самоврядування з громадськістю веб-сторінки більшості місцевих рад оновлюються частково і не надають в повному обсязі якісної й оперативної інформації; на більшості сайтів не використовується можливість зворотного зв'язку для членів громади (відсутні електроні зразки документів, форма подання електронних запитань). Таким чином, комунікативні

можливості залишаються поза увагою представницької влади, яка тільки-но починає опановувати технології Web 2.0. Одночасно в суспільстві формується певна маса критично налаштованих людей, які через соцмережі та новинні агенції готові відстоювати цінності та вдаватися до реальних конкретних дій. Прикладом, що дозволяє проілюструвати існуючу в суспільстві ситуацію та потенціал соціальних мереж і можливості їх використання, став масштабний екологічний мітинг-протест «Стоп, смог»! у Маріуполі, що відбувся 4 листопада 2012 року.

Ще до приватизації українські промислові активи потребували докорінної модернізації – рівень зносу в середньому становив 60%. Отже, переозброєння варто було починати в 90-х рр., а реально було розпочато в 2000-х – уже після того, як заводи отримали приватних власників, для яких питання економічної вигоди, енерго- та ресурсозбереження стояли на першому місці. Нормативних вимог щодо заміни або реконструкції неефективних доменних печей або агломераційного обладнання в Україні немає й досі, отож, ці питання лишаються на розсуд власників підприємств [1]. Наслідком подібного стану й стала екологічна ситуація в Маріуполі, що на той момент знаходилася навіть за межами критичного – у жовтні в центрі міста кілька днів стояв густий смог, гранично допустимий коефіцієнт (ГДК) пилу в повітрі центральних районів часом перевищував у 1,6 раза. Ситуація стала просто парадоксальною: ці дні називали днями з несприятливими метеорологічними умовами. Як зазначає еколог Анастасія Богданович [18], зазвичай під несприятливими метеорологічними умовами (НМУ) розуміють штормове попередження, цунамі, урагани й інші природні явища, які можуть зумовити якісь катаклізми, і ще ніколи, у жодній країні безвітря не називали несприятливою умовою.

Кілька років тому вітри допомагали розганяти дим з фабрик, і такої концентрації шкідливих речовин не було. За станом на 2012 рік усі викиди піднімалися в атмосферу над містом і, не маючи можливості відлетіти через безвітря, висіли над ним щільним туманом. Тому маріупольські «метеорологи разом з депутатами-металургами нічого кращого не вигадали, як назвати це НМУ [18], фактично звинувачуючи в утворенні смогу природу, а не заводські викиди. Колись встановлені фільтри відпрацювали свій ресурс і, захищаючи, за офіційними даними, небезпечні об’єкти, до певної міри знижують кількість викидів шкідливих речовин. Але при цьому не враховується обсяг викидів, які просочуються через щілини, дахи зношених заводських конструкцій. Отже, офіційна статистика перестала бути репрезентативною, і загальний результат виходить удвічі, а можливо, й утричі більшим [18]. Міська рада Маріуполя на початку 2012 року ухвалила програму, за якою рекомендувала обмежити прогулянки містом, а «за несприятливих метеорологічних умов другого–третього ступеня використовувати захисний одяг і респіратори на кшталт «пелюстки».

Причиною тяжкого стану міської екології вважається той факт, що металургійні заводи є спадщиною колишньої влади. Так, перший завод, який з’явився в Маріуполі (ММК ім. Ілліча), збудовано за часів царської Росії на

відстані 13 км від міста. Це питання ретельно обговорювалося, і тоді при будівництві враховувалася роза вітрів. Другий завод, «Азовсталь», споруджено вже за радянських часів, у 30-х рр., і місце для майбутнього підприємства обирали з урахуванням економічної, а не екологічної доцільності. І тепер, з одного боку, маємо колосальний металургійний гігант (за станом на кінець листопада 2012 року на комбінаті працювало 13 тис. осіб), а з другого, – серйозні екологічні проблеми. Потерпають і мешканці селищ, які утворилися довкола комбінатів, і ті райони, що розбудовувалися пізніше.

Проте суто побутові незручності та складнощі в пересуванні містом, що викликає смог, це ніщо порівняно зі справжньою шкодою для здоров'я захворювань легеневими та онкологічними хворобам. За статистичними даними, з 2006 року в Маріуполі пік захворюваності на онкологічні недуги припадав на 2009 рік (нині триває певне зниження).

Мешканці Маріуполя зайняли активну позицію щодо порушення питання про поліпшення навколишнього середовища. Активізація населення і розвиток екологічної свідомості, як відмічає міськрада, є позитивним аспектом для міста, що може стати каталізатором великих змін відносно проблематики і, очевидно, невдовзі – у законодавстві. Підготовку до акції (по суті, формування певного підґрунтя для громадської активності) було розпочато з розміщення активістами екологічних організацій на популярних у місті інтернет-ресурсах – 0629.com.ua, mariupol.in, lifecity.com.ua, kisloroda.net.ua – даних громадського моніторингу, що виявив значне збільшення небезпечних техногенних викидів у повітря, забруднення Азовського моря. Через соціальну мережу «ВКонтакте», в якій було створено групу «Мітинг-протест «Стоп, смог!»» (http://vk.com/stopsmog), учасники регіональних екологічних рухів розповсюдили фото- й відеоматеріали, звернення зупинити «градовбиваючі підприємства» («градовбиваючі» – термін, що з'явився на веб-порталі 0629.com.ua). Вони закликали людей прийти на центральну площу міста, аби висловити свій протест проти бездіяльності керівників металургійних заводів, які шкодують коштів на модернізацію виробництва та природоохоронні заходи. У зазначений час на мітинг зібралося близько п'яти тисяч людей, які закликали групу Метінвест та її власника Р. Ахметова, керівників ПАТ МК «Азовсталь» і ПАТ «МК ім. Ілліча» Донецької області, а також міської влади зупинити шкідливе виробництво.

За результатами обговорення було прийнято резолюцію представників територіальної громади Маріуполя – учасників екологічної акції протесту «Стоп, смог» [14], адресовану великій кількості відповідальних за екологічну ситуацію в місті осіб – від міського голови та прокурора Маріупольської міжрайонної природоохоронної прокуратури до керівництва компаній «Метінвест» й «Азовсталь»; копії документа відправлено відповідним структурам Європейського парламенту. Серед основних вимог – заклик до компанії «Метінвест» зупинити одну з машин аглофабрики, найбільшого джерела смогу в житлових районах, до моменту встановлення нових очисних споруд, а у випадку неможливості цього – повністю припинити роботу аглофабрики і перейти до вико-

ристання виробничих потужностей аглофабрики ПАТ «ММК ім. Ілліча», аби не допустити звільнення персоналу [14]. Прислухавшись до вимог маріупольців, група «Метнівест» зупинила аглофабрику ВАТ «Азовсталь» на місячний термін для проведення діагностики і запобігання можливим дефектам (відповідну заяву було опубліковано на офіційному веб-сайті групи [11]. Після того рівень шкідливих викидів в атмосферу міста знизився майже вдвічі [4].

З 2004 року Маріуполь за обсягами забруднення атмосфери від стаціонарних джерел вважається найбільш нечистим в Україні та Європі. Лише за перше півріччя 2012 року в атмосферу було викинуто 182,4 т шкідливих речовин [17]. Проте після зупинення аглофабрики, за даними міської санітарно-епідеміологічної станції, у грудні в центрі міста при будь-якому напрямку вітру кількість шкідливих речовин в атмосфері не перевищувала гранично допустимої концентрації, хоча ще місяць до того превалювали перевищення ГДК по пилу, оксиду вуглецю, сірководню. Після зупинки коксових батарей перевищення по пилу знизилося з 2 до 1,4 ГДК, по оксиду вуглецю – з 4,4 до 1,3 ГДК, по сірководню – з 1,48 до 1,1 ГДК. А після припинення роботи аглофабрики дослідження санепідемстанції показали, що вміст цих шкідливих речовин у центрі міста опустився нижче ГДК. Такі виміри здійснювалися і при несприятливих метеоумовах першого ступеня і показали: по пилу – 0,8 ГДК, оксиду вуглецю – 0,96, сірководню – 0,95 ГДК.

У перспективі, до кінця 2012 року, три найпотужніших маріупольських промислових підприємства – найбільших забруднювачів екології – зобов'язалися виконати декілька десятків пунктів екологічної програми, які загалом дадуть зниження викидів в атмосферу Маріуполя на 35 тис. т, тобто приблизно на 10% [4].

Нині екологічні активісти закликають через соціальні мережі взяти участь в обговоренні міської програми «Охорона та оздоровлення навколишнього середовища Маріуполя на 2012–2020 роки». Окремо створено онлайн-петицію «Екологічний протест мешканців Маріуполя» до Президента України [10], в якій жителі вимагають від влади жорсткого контролю за дотриманням металургійними підприємствами запропонованих норм, збільшення штрафів за порушення екологічного законодавства, модернізації шкідливого виробництва і присвоєнні Маріуполю статусу зони надзвичайної екологічної ситуації (за станом на 7 грудня 2012 р. петицію підписали 9306 осіб). Таким чином, ця ініціатива, здійснена за допомогою мобільних і гнучких ресурсів соціальних мереж, також стала успішною, принаймні короткостроковий результат досягнуто – екоцид у місті призупинено.

Матеріал К. Яковленко для видання «День» (регіональна версія видання, «Маріуполь-Донецьк») [18] посилається на заяву Генерального директора найбільшого в Україні гірничо-металургійного холдингу «Метінвест» (ТОВ «Метінвест Холдинг») про можливість остаточного виведення з експлуатації агломераційної фабрики на Маріупольському металургійному комбінаті «Азовсталь» [18].

У листопаді 2012 року в Маріуполі стався ще один правовий прецедент – у результаті проведення «круглого столу» із залученням урядовців, представників власника Метінвесту, міської громадськості і міської влади, керівників крупних промислових підприємств розроблено нову екологічну програму, спрямовану на мінімізацію екологічного навантаження на місто. І на підставі цього діалогу створена глобальна «Програма охорони й оздоровлення довкілля Маріуполя на 2012–2020 рр.» (остання програма діяла до 2012 року включно), яку легалізовано на сесії міської ради і скріплено печатками всіх учасників «круглого столу».

Екологічну програму, що приймалася, було опубліковано в мережі Інтернет, і в результаті громадських обговорень і коментарів надійшло близько тисячі доповнень, які взято до розгляду [18]. Міський голова та депутати міськради зайняли активну позицію щодо підтримки громадськості Маріуполя стосовно зміни законодавства, виступили ініціаторами так званого «маріупольського лобі» у Верховній Раді, щоби відстоювати як інтереси міста загалом, так і екологічну складову.

Неабиякий резонанс мав екологічний мітинг, який відбувся 30 листопада 2012 року. Організаторами виступили активісти молодіжного студентського руху «Я хочу дихати». Він зібрав більше 1500 осіб, це дуже багато для зазвичай соціально неактивного Донбасу [8]. Головним завданням мітингу організатори встановили донести до влади громадянську непокору: якщо після повторного запуску аглофабрики пил і смог знову заповнять повітря, акції повторюватимуться доти, допоки городян, що терплять від екоциду, не почують і не допоможуть їм [3]. При цьому журналісти «Економічної правди» послалися на інцидент, який відбувся 2012 року в Італії – державна прокуратура довела зв'язок між вихлопами меткомбінату Ilva зі зростанням ряду небезпечних захворювань жителів цього регіону і на цій підставі закрила завод, незважаючи на протести італійських міністрів [1]. У Німеччині існують спеціальні соціальні мережі для контролю над фірмами, які забруднюють навколишнє середовище (eANV), над якістю продуктів харчування (IT Food Trace) і держзакупівлями [2].

Саме матеріали такого кшталту збирають найбільше коментарів, ними частіше діляться в соцмережах. Варто зазначити, що цей аспект аналізу соціальних мереж наразі дуже актуальний – дослідники різних країн вивчають роль соціальних медіа як провідника суспільних настроїв, називають їх ефективним інструментом сприяння громадянській активності та колективної взаємодії [21], виділяють можливість суб'єктів-комунікаторів дискутувати, оперативно коментувати події, надавати актуальну інформацію в режимі реального часу [19]. Разом з тим існує і протилежна точка зору – група західних авторів, зокрема Е. Беджер, переконують, що сучасні користувачі соціальних мереж обмежують свою активність на Facebook лише «кліктивізмом» (кліканням мишкою), а така віртуальна комунікація не спроможна мобілізувати людей для реальних змін [20].

У нашій державі масштаб таких акцій поки що обмежений, зважаючи на низький рівень розвитку комп'ютерних технологій і слабку активність інсти-

тутів громадянського суспільства. Проте, як бачимо, ситуація змінюється дуже швидко. За прикладом Маріуполя в грудні 2012 року почали діяти громадські екологічні активісти в Запоріжжі [15].

Наведений кейс свідчить про нову розстановку сил у владних структурах і суспільстві й охоплює декілька аспектів:

1. Громадські організації та лідери громадської думки України активно опановують нові методи комунікації, до яких влада не має доступу, створюючи таким способом своє інформаційне поле поза «традиційними» уявленнями про засоби масової інформації.

2. Поступово в суспільстві формується певна маса критично налаштованих людей, які, окрім інтернет-дискусій, готові відстоювати цінності через реальні, конкретні дії.

3. Органи державної влади і місцевого самоврядування втрачають можливість формувати порядок денний в інформаційному просторі і майже не використовують технології Web 2.0 для соціальної взаємодії з громадянами.

З вищеокресленого випливають такі висновки:

для формування екологічних комунікацій, відповідальної екоповедінки населення органам місцевого самоврядування доцільніше розвивати інтернет-комунікації і використовувати інтеренет-сервіси, аніж традиційні ЗМІ, залучати фахівців, які здатні забезпечити зв'язки з громадськістю в Інтернеті, досліджувати громадські настрої в соціальних мережах, активізувати комунікацію щодо тем, життєвоважливих для громадян;

інтернет-ресурси, інтегровані в соціальні мережі, технології Web 2.0, мають стати платформою для дискусій, відкритого обговорення рішень місцевих органів влади за участю громадських експертів і лідерів громадської думки. Можливість залишати коментарі – як анонімні або через акаунт на веб-сайті місцевої адміністрації /управління екологічної безпеки, так і через плагіни соціальних мереж можна розглядати як фактор, який сприятиме демократизації певних рішень щодо екологічної політики органів місцевого самоврядування (якщо виносити на розгляд громадян питання стосовно місцевих екологічних проблем).

саме соціальні мережі є сьогодні найзручнішим майданчиком для комунікації та реалізації нових ініціатив громадських об'єднань у сфері екології. Ці засоби можуть виявитися неефективними в короткостроковій перспективі, але здатні вплинути на довгострокові тренди [22]. Увага акцентується на особливості соціальних медіа як координаційного інструменту для політичних рухів і громадських організацій, що дає змогу мобілізувати, згуртувати людей у групи, де всі мають поточну інформацію і кожен розуміє, чим займаються інші.

Подальші дослідження мають здійснюватися в напрямі розвитку одержаних результатів і висновків для вивчення інформаційно-комунікаційних інструментів органів місцевого самоврядування, що формують екологічну поведінку громадян, можливостей комунікативної взаємодії влади і громади задля спільного вирішення важливих екологічних проблем.

1. Ахметов влаштував екологічну катастрофу // Економічна правда – 07 груд. 2012, 17:18 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.epravda.com.ua/publications/2012/12/7/349696/ 2. Болгов Р. Электронное правительство и социальные сети: опыт Германии [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.ngw.spbu.ru/ru/node/289 3. В Мариуполе сегодня под экологический рэп митинговала молодежь (ФОТО) // 30.11.2012, 18:26 // Сайт города Мариуполя/ Новости/ Общество [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.0629.com.ua/news/244704 4. Воздух портила все-таки аглофабрика // 28 ноября 2012 [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://dnews.donetsk.ua/2012/ 11/28/15047.html 5. Дубов Д. «EGOV 2.0: Новітні підходи до трансформації системи державного управління на базі громадських медіа. Аналітична записка [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/articles/344/ 6. Завершено розслідування групового нещасного випадку на ММК імені Ілліча // 14.02.12 Офіційниа веб-сторінка Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України (Держпромнагляд України) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http:// www.dnop.kiev.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=6840& Itemid=43 47. 7. Кокора Н. Інформаційно-комунікаційні особливості взаємодії органів місцевого самоврядування з громадою: регіональний аспект. Аналітична записка. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/articles/978/. 8. На митинг в Мариуполе пришло более 1500 человек. Это нонсенс для Донбасса / 01.12.2012, 10:57 // Вся правда из блогосферы рубрики «Общество» [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://uainfo.censor.net.ua/heading/public/75702-na-ekologicheskiy-miting-v-mariupole-prishlo-bolee-1500-chelovek-eto-nonsens-dlya-donbassa.html 9. На ММК ім. Ілліча буде впроваджено особливий режим державного нагляду // 10.12.12 Офіційниа веб-сторінка Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України (Держпромнагляд України) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.dnop.kiev.ua/index.php?option=com_content &task=view&id=8431&Itemid=43 10. Онлайн-петиція «Екологічний протест мешканців Маріуполя» до Президента України Віктора Януковича [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.onlinepetition.ru/fafef0/petition.html 11. Позиция Метинвеста относительно ситуации в Мариуполе: Руководство и акционеры группы обеспокоены экологической ситуацией, сложившейся в последнее время в г. Мариуполе / 9 ноября 2012 // Пресс-центр Группы Метинвест [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.metinvestholding.com/ru/press/news/show/2032 12.Развитие интернета в Украине и его влияние на розничную торговлю // РБК-Украина. Исследования рынков; 04.09.2012 [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://marketing.rbc.ua/news/04.09.2012/5193 13. Расползающимся по Мариуполю зловещим слухам будет посвящена сессия горсовета // 15 нояб. 2012 17:51// Веб-портал «ОБКОМ (общественная коммуникация)» [Электронный ресурс] – Режим доступа: obkom.net.ua/news/2012-11-15/1751.shtml?rss 1/1. 14. Резолюція представників територіальної громади м. Маріуполя – учасників екологічної акції-протесту «Стоп, смог» 4 листоп. 2012 р. (фінальна версія) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://kisloroda.net.ua/articles/view/73.html 83 15. Чем дышит Запорожье? Форум экологического движения [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://vk.com/eko_zp 16. Экопротесты: Ахметов обещает модернизировать свои предприятия – 04.12.2012, 10:53 // Официальный сайт Партии зеленых Украины / Новости [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://greenparty.ua/ru/news/news_27857.html 17. Экосоциология. Социально-экологические проблемы: научно-теоретический поиск и направления исследований («круглый стол») [Электронный ресурс] / В. Тайдаков. – 2005. – С. 88–95 – [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://ecsocman.hse.ru/data/474/971/1219/012.pdf 18. Яковленко К. Місто-труба / К. Яковленко // День, Маріуполь-Донецьк. – 2012. – №209 (16 листоп.) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.day.kiev.ua/uk/article/cuspilstvo/misto-truba 19. Denise S. Bortree and Trent Seltzer, “Dialogic Strategies and Outcomes: An Analysis of Environmental Advocacy Groups’ Facebook Profiles,” Public Relations Review 35, no. 3 (2009): 317–319 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://http://www.sciencedirect.com/science/ article/pii/S0363811109000691 20. Emily Badger “Are Facebook, Twitter Fostering Civic Engagement?” Miller-McCune, June 28, 2011, accessed Oct. 16, 2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.miller-mccune.com/politics/are-facebook-twitter-fostering-civic-engagement-33060/ 21. Obar A., Zube P., Lampe C. Advocacy 2.0: An Analysis

of How Advocacy Groups in the United States Perceive end use social Media as tools for Facilitating Civic Engagement and Collective Action. Journal of Information Policy 2 (2012): 1–25 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http:// http://jip.vmhost.psu.edu/ojs/index.php/jip/article/view/80/47 22. Shirky Clay. The Politikal Powere of Social Media [Електронний ресурс] – Режим доступу: http:// www.oreignaffairs.com/issues/2011/90/1

УСИЛЕНИЕ РОЛИ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ В ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ КОММУНИКАЦИИ

Раскрываются особенности социальных коммуникаций между органами местного самоуправления и общественными объединениями экологической направленности. Проанализирована роль социальных сетей в общении между субъектами экологической коммуникации – общественными организациями, представителями предприятий и власти, экспертов по вопросам окружающей среды. Определены основные каналы реализации и динамика развития социальных сетей как генератора гражданской активности в процессе, что недостаточно учитываются органами местного самоуправления разных уровней.

STRENGTHENING OF A ROLE OF SOCIAL NETWORKS IN ECOLOGICAL COMMUNICATION

Article is devoted to features of social communications between local governments and public associations of an ecological orientation. The role of social networks in communication between subjects of ecological communication – public organizations, the authorities, the enterprises, experts in environment is analysed, are established the main channels of realization and dynamics of development of social networks as generator of civil activity that are insufficiently considered by local governments of different levels.

Стаття надійшла 18.10.2012

УДК 656.7:658 (045)

А. М. Штангрет
Українська академія друкарства

БЕЗПЕКА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Розглядається сутність поняття «безпека» та взаємопов'язаних з нею категорій.

Безпека, розвиток, інтерес, небезпека, стійкість

Питання пошуку шляхів забезпечення безпеки як на макро-, так і на мікрорівні останнім часом набувають все більш актуального характеру. Причини цього різноманітні, але найсуттєвішими є швидка зміна та неможливість прогнозування динаміки зовнішнього середовища. Невизначеність ускладнює процес гарантування безпеки, а відтак вимагає більш чіткого трактування суті та причин зміни не лише рівня безпеки, але й взаємопов'язаних понять. Лише комплексний розгляд усіх елементів системи безпеки уможливлює забезпечення формування теоретичного підґрунтя для управління процесом гарантування безпеки певної соціально-економічної системи.

Значний внесок для формування сучасного розуміння поняття «безпека» зробили вітчизняні вчені О. Ареф'єва, В. Білоус, І. Бінько, Н. Вавдіюк, В. Геєць, З. Герасимчук, В. Духов, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, С. Злупко, Т. Кузенко, О. Кузьмін, А. Кірієнко, Т. Ковальчук, Б. Кравченко, М. Лесечко, В. Марцин, Л. Мельник, І. Михасюк, С. Мочерний, В. Мунтіян, Н. Нижник, Г. Пастернак-Таранушенко, С. Покропивний, Г. Ситник, А. Ревенко, О. Терещенко, С. Шкарлет, В. Шлемко, В. Ярочкін та ін.

У працях вітчизняних науковців доволі глибоко досліджуються необхідність, причини та функції безпеки на різних рівнях, в умовах ринкових трансформацій, подальшого розвитку набули теорії ризиків і антикризового управління, розроблено загальні підходи до аналізу й оцінки функціональних складових безпеки. Однак ще багато аспектів даної багатопланової і складної проблеми не з'ясовано. Це стосується передовсім самої суті безпеки, її взаємозв'язку з категоріями, що дозволило б розробити ефективну систему безпеки на різних рівнях управління.

Метою цієї статті є розкриття сутності та визначення взаємозв'язку і залежності між складовими елементами системи безпеки.